

پنج پای و وحشی بوین

شعری: ماردین ئیبراهیم

وهك ئهسپی بهر باران کالده بنه وه
وهك شه مامه ی پایز سیمایان ده ژاکیت
له گهل جه فادا په یمان ده بهستن
له گهل بی مروه تیدا ده چنه سه نگه ریکه وه
دلپه قبی به یه خه ی چاکه ته کانیا نه وه ده دره وشیته وه

هیکمه تیان به سه ر ئیواره دا ده به شیه وه
مه وعیزه ی وه فایان داده دا
ده عوه تیان ده کدرین بو سه ر خوانی فه زیله ت
که چی ئیواره یه ک له و کاته ی
مراویه کان بو دارستان ده گه رینه وه
وهك ریشوله ی بهر هه تاو کالپوونه وه ..
وهك مردووی نیوه شه و سیمایان په شوکا

وەك گورگىلى ھار باۋەشم پىداكردن
 وەك نىپىرىكى ماندوو سىمايان بىزىكا
 مالى ئەوان تا دوينى
 بۇنى سىپىدەى دووكلەلويى گوندى لىدەھات
 باۋەشى ئەوان تا دوينى
 بۇنى مىسكى ئاسكە تەرىۋەكانى يىابانى لىدەھات
 بە ئەسپايى بەسەر پىشكۇكاندا دەرۋىشتم
 دەرەمگوت نەبا ئەوان خەبەريان بىتەۋە
 كەچى ئىۋارەيەك، ئەۋكاتەى فۇر بۇ مالىۋە دەرەپتەۋە،
 وەك بوركانىك باۋەشم پىداكردن ..
 وەك خەۋنىكى دوور سىمايان كاللېۋە

لە بابل ھاتىنەدەر ..
 تۈزى ئەو شارەمان لە پىلاۋەكانمان تەكاند
 زەرەدەپەر وەك ژنىكى نەفۇش لە سەر دەريا راکشابوۋ؛
 بەزەلىلى لە دەرگای قەلەكانمان دەدا.
 سىپىدە بە قورسىى بەسەر دەرەفتەكاندا بەدەپوۋە؛
 ئىمەش لە كوۋپەى شارە دەرەقەكان دەۋزەمان دەرەد ..
 دەرەمگوت كى سۇراغى برادرەكانمان دەزانىت!
 برادرە ۋەخىشەكانمان!

پېنج پياو بووين ده کړياين
 پېنج ته سپي ماندوو بووين
 زه مين گوناوه کاني خوۍ لى بار کړدين.
 وهک پېنج ده روښى کفت
 سه، مان به ټاگردانى گونده قوراوييه کان ده کړد و
 ده مانگوت؛ دريغا ... دريغا ... يا مه ولا، يا مه ولا
 رږژه دووره کان چيان لږهات؟ رږژه دووره کان ..
 رږژه دووره کان
 پېنج قه له ندره بووين له م څاکه رووا بوين ..
 شار مزگه و ته کاني خوۍ به روودا داغستين

پېنج راوچي ده سته تال
 سه، مان به تير و که وانه کانمان کړد و څه و بردنييه وه
 څه و مان به و راهيانه وه ده يني ..
 له ډير لگي دورى ته و سه رى دنيا ..
 گوله زه نېه قه کانيان ټاو ده را
 هاوارمان ده کړد ... هۍ ى ى ى ى
 ټپوه که له و سه رى دنيا، له و شوپنه ى زه مين کوټايى ديت ..
 پونه زه نېه قه کاننتان بيرنا چيت؟!
 ټپوه له چ مه عره نيکن ته ى به ځکه ټيرکه ميهره بانه کان؟!
 به کړيانى څومان څه به مان ده بووه

خه ونه كانمان بۆيهك ده كيرايه وه
ده مانگوت چه نر خۆشبوو حيراني ئيمه بان ئهو ژاننه! ..
چه نر خۆش بوو ميواني ئيمه بان!

پينج سهگي پير بووين، هه زمان ده كرد له سييه ري
هه وشه ي مالى "كراس رهش" دا بفهوين
منرالترينمان، خه هيمنترينمان بوو ..
ئه وه ي له هه موومان پير تر بوو،
عاشقترينمان بوو ..
له هه موومان هه كيمنتر، ديوانه ترينمان بوو.
ئيواره بهو هه موو پيرييه ي خۆيه وه شه رمي له ئيمه ده كرد
ده مانگوت بافه وان ئيمه غه رييين، مالى "كراس رهش" له كوييه؟!
له هه موومان به ريئتر، خويئرترترينمان بوو ..
له هه موومان كيوي تر، نيانتترينمان بوو.
تا گه يشينه كراس رهش، وهك خانوسي راوچييه كان شكايين ..
وهك ئاگر وچكه ي قه ره به كان بووينه فاشاك ..
وهك تروسكه ي دوو ري سه، به له مه كان كوژاينه وه.

خوا ديوانه كانى خۆي بو وا ليده كات؟!

کورِه‌کانی فۆی به دووری سزا ده‌دات
 به غوربه‌ت ته‌قه له که‌رویشکه‌کانی فۆی ده‌کات
 کۆتره‌کانی فۆی به فیل بو ئاسمانه دووره‌کان ده‌نی‌ریت
 فوا نی‌پیره‌کانی فۆی بو وا لی‌ده‌کات؟!
 وه‌ک سه‌گی کو‌پ‌ر له ده‌ریادا وونیان ده‌کات
 وه‌ک مارمیلکه‌ی گی‌ژ له لمدرا هه‌له‌وه‌دا
 وه‌ک به‌چکه به‌رازی زامدار، له بی‌شه‌لاندرا ده‌یان‌نی‌ریت.

پی‌نج یه‌کانه‌ی بریندار بووین، له به‌فرا ده‌که‌وزاین
 دنیا ئه‌شکه‌وته‌کانی فۆی به‌روودا کلۆم داین.
 به دارستاندا رامانده‌کرد..
 که‌نی‌تی‌یمان له لقی ساله‌کان ده‌ئالا..
 پرزۆلی ته‌مه‌نمان
 به‌سه‌ر نووکی پۆژه ره‌شه‌کانه‌وه به‌ی‌ده‌ما..
 له نی‌شتیمان رامانده‌کرد؛ ده‌تگوت له "وه‌ناق" را‌ده‌که‌ین
 ده‌تگوت فۆمان له تاعوونی وه‌رزه غه‌دداره‌کان ده‌شارینه‌وه
 ئاگه‌مان به‌ردایه خه‌رمانی دراوسی و رامان کرد
 که‌راس په‌ش ده‌یگوت له‌که‌لتان به‌پیدا نایه‌م
 نایه‌مه هه‌ریم‌تانه‌وه
 سی‌یه‌رم ناکه‌ویته هه‌وشه‌تان
 سه‌ر به مالتاندا ناکه‌م

بمرن نایه مه تازیه تان

به لام ئیمه، مندا له غه مگینه کانی خوا،
ده ریا که شتییه کانی خوی به روودا داخستین. .

پینج پیاو بووین، خه نجه ره ژیر سه رینه کانماندا بوو و ده گریاین.

شه ویکی ناخوش بوو!

مانگ ده یگوت: ئه و سه رمایه چیه به بوته گیانمان؟!

ئه و تاریکیه چیه به بوته ئه و چه مه نزارانه؟!

شه ویکی ناخوش بوو!

رووناکیی وهک کورکیکی ژه هر خواروو له گیانه لادا بوو

له بابل هاتینه ده

دلمان وهک پوله که یه کی ته ره په نا دیواریک دانا

پیمان گوت تا دینه وه

کراس رهش خریوت نه دات

کی ده زانی تو به چ ئه فینیک ده مریت، ئه ی دل، ئه ی دل؟!

دنیا .. ئه ی دنیا!

میسه تی خۆتمان لیبارکه،

وهک ئه سپیکی شهل په تی ناومیدریمان له ملکه

هه ی دنیا دنیا

میو به لاره لاره؛

که هیشتا سه رفوشی ئیواره بهری نه دابوو
دهیگوت کراس رهش تو له کوئی؟! فهونیگم دیوه ئەمشه و ..
"ئاگریگ بهربوو دارستان

کراس رهش تو که پیته دهلین "تالانکه ری ئیمان"
له هه یوانی فۆتانه وه سهیری ئەو ئاگره که وره یهت دهکرد
مندالیک رایده کرد به سه ریگایه کدا
من پرسیم ئەو ریگا تۆزاویه کوئییه؟
تو دهتگوت ئەوه ریگای بابه.
ئاگریگ بهربوو دارستان،
مندالیک به ناو دوو که لدا رایده کرد
من ده مگوت: ئەو منداله کییه؟!
تو، که له هه یوانی فۆتانه وه سهیری ئەو قیامه تهت دهکرد،
دهتگوت ئەوه یۆمه نایه ..
ئەو کوپێرگه یه ی ئیواره یه کی درهنگ
دوای نویتری شیوان
کونده که ی فۆی وون کرد!"

ئۆوارە بوو، دارستان

بە شەلە شەل بوو مالى تاريكى دەپووه

پەشەبا بە گورگەکانى شەوى دەگوت

لېگەپىن با ئەو منداڵە وازىيەکانى فۆى بکات

بۆگاکان دەيانگوت

کارژۆلە وریابە! بەر لێزمەى تاريكى نەکەويت.

قەوزە پەنبەکانى لە دەمیا بوو ..

لە باوەشى روبردا نووستبوو

ئۆوارەيەک وەک هەر ئۆوارەيەکی تر

کە شەو بەسەر دارستاندا هەرە دەکات

سپىيەرى قورسى شەو بە گياى دەگوت

کېم بوو نافەويت؟ سبەينى زوو دەييت هەستيت!

کراس رەش دەيگوت: کورم يۆمەننا کوترەکان لە کوپن؟!

بەچکە تووک زەردەکان دەلييم.

يۆمەننا جيمان مەهيڵە

تەميک دايگرتووين يۆمەننا .. تەميکی سەرشيت!

ئەگەر تۆ بپۆی، ژيان قەوزە دايەپۆشيت!

"ئەم بەلەمە بۆنى يۆمەنناى لیدی"

بەتوندىي دەرگای سەدەفەکانمان راوێشان

وتمان: ياقووت .. بە سەرى سپىيەوێ درۆمان لەگەڵدا مەکە

بەسەر دەست و پپی مەرجاندا کەوتين

وتمان مەرجان .. بى مەروەتیی لە فاندەکان نایە

به له مه وانه كان دايانه پيگه نين:

"ئيمه يوځه ننا نانسين"

ئيواره يه كي تال بوو

تاريكي وهك سه كيكي پير هانكه هانكي بوو.

پينچ پياو بووين

سواري قافله يهك بووين

چراكه ي دهستان وهك په رداځيگ ژه هر ده لهرزي

كاروان پييه كان پرسيان

ئيوه كه كه لږه كانتان به خوښه؛ يو ده كرين؟!

هاوارمان كړد، هم ځاكه ئيمه ي ناوټ ..

زينده گي ئيمه ي ناوټ

پينچ به ځكه پشيله ي هه تيوين

به سر زه ويرا بلاو بووښه وه

بوني باراني ځاكه دووړه كانمان ليدت.

پينچ به ځكه پشيله ي ده كراوين

دنيا كولانه كاني خوي به وودا داخستوين

سواري قافله يهك بووين ..

تفه نكه كاني دهستان

وهك په رداځيگ مه ي ده لهرزين.

توو ئاسمان لەپەنا ئەو دارانە وەرە دەری

یۆمەننا بەرفۆلە ی دایە!

دەزانم ھەر ئیستا وەک کرمیکێ رەنگاو رەنگ

لە ژێر گەلایە کرا دیتە دەری و دەلیت .. ھێ ی ی دایە!

دەزانم ھەر ئیستا بە گیانی قەوزاویەو

وێک خەرخە بۆخێک لە دواوە پاوەکانم دەریت ..

دەزانم تۆیت، سوور دەزانم

بەلام ھەر بە ئەنقەست دەلیم "ئۆفیلیا"یت؟

تۆش سەرت بارە دەیت .. دەلیت ھەم ھەم

ھەر بە ئەنقەست دەلیم؛ پەتروسیت، دەزانم پەتروسیت

تۆش وێک ماسییەکی سور ھەڵدەبەزیتەو و دیتە بەردەم

پێدەکەنیت؛ ھێ ی نەتزانێ .. نەتزانێ، یۆمەننام

وێک خەنجەرێک لە دلی ئەودا وون بووین

وێک ئەستێرەیک سێدە ی ئەو لەخشتە ی بردین

وێک شازادەیک بە ئەقینی ئەو مردین

له بابل هاتینه در
 فۆمان له شه هر و گومرای هه لکیشا
 پارشیوان ده چوینه گۆرستان
 رۆژی شه ممان به لای ماسیه کاندرا ده رۆشتین
 شمشیرمان به رووی دارستاندا هه لکیشا.
 پینچ پیاو بووین
 یه کیلکمان له مزکه وتی کوو فیه له نوێژدا کوژرا
 یه کیلکمان له نه یشاپوور مردنی فۆی به فیهون بین
 یه کیلکمان له دارستاندا وون بوو .. مائی فۆیانی هه رگیز نه دۆزییه وه ..
 زمانی دایکی بیر چوو وه وه
 یه کیکی ترممان که وته داوی ژنانی "گۆر نسۆس"
 ئه وی تریشمان چه ته کانی ده ریا له "خه رناته" کهر دیا ن به کۆیله

نیوه رۆ به و ته وه زه لیبیه ی فۆیه وه ..
 ئیواره به و ساویلکه لیبیه ی فۆیه وه ..
 شه و به و هه موو پیریه ی فۆیه وه ده یانزانی
 ئه و خا که ئیمه ی ناویت

وه ک فیه ریک پشتمان کهره برینه کان و گریاین

وهك گولله يه كي پەشيمان به دڤا رابوردين
به ئەسريني هاوړي فنگاوه كانمان خوڤمان گەرم ده كهينه وه
"جا وه عشييه كان به ئەسرين گەرم ده بنه وه؟!"

به بيره وه ربي براده ره كوژراوه كانمان
ئەم غەريبيه ژير ده كهينه وه
"جا غەريبيه ژير ده يته وه؟!"

☼☼☼ ☼☼☼ ☼☼☼ ☼☼☼ ☼☼☼ ☼☼☼

ئابی 2005
mardin_ibrahim@yahoo.com